

VENDIM
Nr. 4, datë 14.2.2018

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

në datën 20.12.2017, me sekretare Belma Lleshi, mori në shqyrtim në seancë, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 63 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Vlorë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi, në mungesë, Këshilli i Ministrave, përfaqësuar nga z. Artur Metani, Instituti i Sigurimeve Shoqërore (ISSH), përfaqësuar nga z. Astrit Hado.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i nenit 91/4, të ligjit nr. 7703, datë 11.5.1993, “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë”, në pjesën ku parashikon se vetëm femrat mund të përfitojnë periudhë sigurimi për efekt llogaritjeje pensioni, për afatën e kryerjes së studimeve të shkollës së lartë, duke përjashtuar nga kjo e drejtë meshkujt.

BAZA LIGJORE: Neni 145/2 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe neni 68, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Bashkim Dedja, shqyrtoi kërkesën e kërkuases, që kërkoi pranimin e saj, dhe prapësimet e subjekteve të interesuara, Këshilli i Ministrave dhe Instituti i Sigurimeve Shoqërore, të cilat kërkuan rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Vlorë (gjykata referuese) ka marrë në shqyrtim çështjen me kërkuas A.XH. dhe të paditur Drejtorinë Rajonale të Sigurimeve Shoqërore, person i tretë Avokatura e Shtetit, si dhe objekt detyrimin e palës së paditur të llogarisë vjetërsinë në punë të paditësit për periudhën 1.9.1971-31.8.1974, kur ka kryer studimet në Shkollën e Lartë të Marinës; periudhën 1.1.1995-31.12.1995, kur është paguar dhe siguruar me pagë kalimtare; periudhën 1.1.1996-31.12.1998, si dhe detyrimin e palës së paditur që për periudhën 1.1.1999-1.7.2009 të kryejë llogaritjet mbi bazën e pagës referuese 14.380 lekë.

2. Gjykata referuese, me vendimin e ndërmjetëm nr.--, datë 19.9.2017, i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë papajtueshmërinë me Kushtetutën të nenit 91/4, të ligjit nr. 7703, datë 11.5.1993,

“Për sigurimet shoqërore”, me ndryshimet përkatëse¹, ku është parashikuar sa vijon: “*Periudha e kryerjes së studimeve në shkollën e lartë, me shpëputje nga puna për gruan, duke filluar nga data 1.9.2000 dhe deri më 31.12.2032, pavarësisht nga vendi ku janë kryer studimet dhe jo për më shumë se 6 vjet, njihet periudhë sigurimi për efekt pensioni pleqërie. Në kuptim të këtij neni viti shkollor është 12 muaj. Në këtë rast, kontributet përballohen nga buxheti i shtetit, në kohën kur merret vendim për caktimin e pensionit*”.

II

3. **Sipas gjykatës referuese** neni i sipërcituar bie ndesh me parimin kushtetues të barazisë dhe mosdiskriminimit, si dhe jurisprudencën e Gjykatës Kushtetuese, duke parashtruar në mënyrë të përmblendhur këto argumente:

3.1 Ekziston lidhja e drejtpërdrejtë midis dispozitës që çmohet si antikushtetuese dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, pasi kjo dispozitë është e nevojshme për t’u aplikuar në çështjen konkrete dhe gjykimi i filluar prej gjykatës referuese varet nga përfundimi i gjykimit në Gjykatën Kushtetuese.

3.2 Neni 91/4 i ligjit bie ndesh me parimin e barazisë, nenin 18 të Kushtetutës dhe nenin 14 të KEDNJ-së. Ky nen krijon diskriminim mes burrave dhe grave, në mënyrë të papërligjur dhe objektive, duke mos respektuar standardet e nenit 18/3 të Kushtetutës. Trajtimi i privilegjuar i femrave ose, ndryshe, diskriminimi pozitiv, nuk diktohet nga rrethana objektive, aq më tepër që nuk është gjetur mjeti proporcional në raport me rrethanat e krijuara apo synimin e kërkuar.

3.3 Nga jurisprudenca e GJEDNJ-së rezulton se trajtimi i diferencuar, duke pasur si bazë gjininë, si rregull konsiderohet diskriminim, përveç rasteve kur provohet se një trajtim i tillë kryhet për shkaqe “veçanërisht shumë të rëndësishme”.

3.4 Marrëdhëniet e sigurimeve shoqërore lidhen ngushtësisht me marrëdhëniet e punës. Si rrjedhim, parimet që rëndojnë marrëdhëniet e punës, rëndojnë edhe marrëdhëniet e sigurimeve shoqërore. Sipas Kodit të Punës, të gjithë punëmarrësit duhet të trajtohen në mënyrë të barabartë nga punëdhënësit dhe, vetëm kur ka situata të ndryshme, si në rastin e moshës, aftësisë së kufizuar, përgjegjësisë prindërore etj., atëherë mund të kemi trajtim të diferencuar të arsyeshëm, gjë që në rastin konkret nuk ekziston, pasi nuk ka një arsye të përligjur për diferencimin.

3.5 Është i përligjur dhe i arsyeshëm trajtimi i diferencuar i grave në rastet e lejes së lindjes në afat më të gjatë se meshkujt baballarë (*neni 105 i KP-së*) apo dalja e grave në pension kur kanë lindur mbi 6 fëmijë dhe më i vogli është 8 vjeç (*neni 93 i ligjit nr. 7932*), pasi bazohen në rrethana objektive të lidhura me sjelljen në jetë të një fëmije apo pamundësinë fizike të gërshtuar me moshë të një nëne që ka sjellë në jetë 6 fëmijë, ndërkohë që në rastin konkret privilegjimi i grave nuk është objektiv.

3.6 Sipas zhvillimit historik të legjislacionit shqiptar apo në vështirësi krahasimor me legjislacionin polak dhe italian, nuk ka diferencime në periudhën e sigurimit shoqëror bazuar mbi gjininë, për efekt të llogaritjes së pensionit.

4. **Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave**, në mënyrë të përmblendhur ka prapësuar me këto argumente:

4.1 Gjykata referuese i ka të gjitha mundësitë për ta zgjidhur çështjen në mënyrë të pavarur. Padiësi ka mbushur moshën e pensionit dhe ka plotësuar maksimumin e vjetërsisë. Padiësi ka mbushur

¹ Ligjet ndryshuese nr. 7932, datë 17.5.1995; nr. 8286, datë 16.2.1998; nr. 8392, datë 2.9.1998; nr. 8575, datë 3.2.2000; nr. 8776, datë 26.4.2001; nr. 8852, datë 27.12.2001; nr. 8889, datë 25.4.2002; nr. 9058, datë 20.3.2003; nr. 9114, datë 24.7.2003; nr. 9377, datë 21.4.2005; nr. 9498, datë 3.4.2006; nr. 9600, datë 27.7.2006; nr. 9708, datë 5.4.2007; nr. 9768, datë 9.7.2007; nr. 10070, datë 5.2.2009; nr. 10447, datë 14.7.2011; nr. 13/2014, datë 13.2.2014; nr. 104/2014, datë 31.7.2014; nr. 144/2015; datë 17.12.2015; nr. 111/2016; datë 3.11.2016.

Akt Normativ i Këshillit të Ministrave nr. 1, datë 25.1.2017; nr. 25/2017; datë 9.3.2017.

moshën 65 vjeç dhe ka 35 vjet e 8 muaj vjetërsi në punë, kështu që edhe sikur t'i shtoheshin vitet që ka kryer shkollën e lartë, përsëri masa e pensionit do të ishte e njëjtë.

4.2 Gjykata duhet të kishte vazhduar gjykimin e çështjes pa cenuar parimin e një gjykimi të shpejtë dhe efektiv.

4.3 Dispozita e kundërshtuar nuk bie në kundërshtim, por e konkretizon nenin 18 të Kushtetutës. Për të përfituar pension pleqërie duhet të plotësohen dy kushte: moshë dhe periudha e sigurimit. Përfitueset gra nga viti 2000 deri në vitin 2032 nuk arrijnë të plotësojnë njërin nga kushtet, periudhën e sigurimit në momentin e plotësimit të moshës për pension, pa përfshirë periudhën e studimit në shkollat e larta. Pas vitit 2032, për përfitim pensioni, nuk do të përfshihet më periudha e shkollës së lartë. Diskriminimi pozitiv në rastin konkret është vendosur bazuar në shkaqe të përligjura dhe rrethana objektive.

5. **Subjekti i interesuar, Instituti i Sigurimeve Shoqërore**, në mënyrë të përmbledhur ka prapësuar se neni 91/4 i ligjit i jep mundësi të barabarta si burrave dhe grave të përmbushin periudhat e sigurimit sipas kritereve të përcaktuara në nenin 18 të Kushtetutës. Ky nen ka vendosur diskriminim pozitiv për femrat.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e gjykatës referuese

6. Neni 145/2 i Kushtetutës parashikon se “*kur gjyqtarët çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën, nuk i zbatojnë ato. Në këtë rast, ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese*”. Ndërsa, sipas nenit 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar, gjykata apo gjyqtari është i detyruar, kur çmon se ligji është antikushtetues, të argumentojë para Gjykatës Kushtetuese ekzistencën e lidhjes së drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete.

7. Gjykata është shprehur vazhdimisht për aspektet e legjitimitimit të gjykatave, të cilat e vënë në lëvizje atë nëpërmjet kontrollit incidental. Sipas saj, gjykata ose gjyqtari, i cili kërkon kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit përpara Gjykatës Kushtetuese, duhet të respektojë disa kritere: *së pari*, gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; *së dyti*, duhet të parashtrojë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji (të një ose të disa dispozitave të ligjit), duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; *së treti*, duhet të ekzistojë raporti i domosdoshëm midis vendimit të Gjykatës Kushtetuese (zgjidhjes së çështjes së kushtetutshmërisë) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete nga gjykata referuese; *së katërti*, para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, gjykata referuese, në zbatim të parimit të kushtetutshmërisë, duhet të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 50, datë 10.7.2015; nr. 9, datë 26.2.2016; nr. 80, datë 18.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Gjykata vlerëson nëse gjykata referuese kishte mundësi ta zgjidhte çështjen në mënyrë të pavarur, duke mos iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, si kriter legjitimitimi në kontrollin incidental të ligjeve.

9. Gjykata konstaton se në rastin objekt shqyrtimi gjykata referuese ka pasur në shqyrtim çështjen administrative për llogaritjen si vjetërsi periudhe të sigurimit të paditësit për vitet e shkollës së lartë. Nga ana tjetër, Këshilli i Ministrave, duke pretenduar moslegjitimitimin e gjykatës, për kontrollin incidental të normës, ka parashtruar se dispozita në fjalë nuk ndryshon asgjë nga perspektiva e themelit të çështjes konkrete, pasi në përfundim, me vitet e shkollës së lartë ose pa vitet e shkollës së lartë, masa e pensionit të paditësit nuk ndryshon, pasi ai plotëson vitet dhe periudhën e sigurimit për pension pleqërie.

10. Gjykata vëren se kërkesa e paditësit në gjykimin e çështjes mbështetet në kërkitime për të cilat nuk ekziston normë ligjore për të përfituar të drejtën e pretenduar prej tij. Pra, sikundër edhe gjykata referuese argumenton, neni 91/4 i ligjit për sigurimet shoqërore, me ndryshimet përkatëse, periudhën e kryerjes së studimeve në shkollën e lartë, me shkëputje nga puna, e njëh vetëm për gruan.

11. Gjykata vlerëson se gjykata referuese nuk pengohet nga verifikimi i kushtetutshmërisë së nenit në

fjalë për ta zgjidhur në themel çështjen. Nisur nga fakti se paditësi e ka bazuar kërkimin e tij në ometim ligjor/boshllëk, ky element e detyron gjykatën për ta zgjidhur çështjen konkrete, duke u dhënë përgjigje kërtimeve të tij. Për më tepër, hipotetikusht, edhe sikur Gjykata Kushtetuese do ta kishte vlerësuar dispozitën ligjore të kundërshtuar si antikushtetuese, përsëri kjo nuk do të diktonte perspektivën e zgjidhjes së çështjes konkrete për shqyrtim pranë gjykatës referuese. Nëse Gjykata do ta shfuqizonte dispozitën e ankimuar, kjo nuk do të rregullonte pozitat e kërkuarit, por do t'u hiqte trajtimin pozitiv grave në rastin konkret.

12. Si konkluzion, për sa më lart, gjykata referuese nuk plotëson kriteret e legjitimitit, në kuptim të nenit 68, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese", prandaj kërkesa duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja "a", 134/1, shkronja "dh" dhe 145/2 të Kushtetutës, si dhe në nenet 68, 69, 70, 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, njëzëri²,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

MENDIM PARALEL

Për arsye se nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me linjën e arsyetimit për këtë vendim, edhe pse jemi dakord me përfundimin e arritur në këtë çështje, e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim paralel për sa vijon.

1. Sipas shumicës, kërkesja nuk legjitimohet, sepse gjykata referuese nuk pengohet nga verifikimi i kushtetutshmërisë së nenit në fjalë për ta zgjidhur në themel çështjen, nisur nga fakti se paditësi e ka bazuar kërkimin e tij në ometim ligjor. Ky element e detyron gjykatën për ta zgjidhur çështjen konkrete, duke i dhënë përgjigje bazuar mbi kërkimet e tij (§. 11 i vendimit).

2. Në rastin konkret, konstatojmë se, gjykata referuese ka pasur në shqyrtim çështjen administrative për llogaritjen si vjetërsi periudhe të sigurimit të paditësit periudhën e shkollës së lartë. E vetmja dispozitë që e njeh këtë të drejtë është neni 91/4 i ligjit për sigurimet shoqërore dhe ua njeh vetëm grave.

3. Referuar nenit 145/2 të Kushtetutës dhe nenit 68, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese", të ndryshuar, mendojmë se gjykata referuese legjitimohet në paraqitjen e kërkesës së saj, pasi paditësi kërkon t'i njihen vitet e shkollës së lartë si vite sigurimi dhe kjo

² Kryetari B. Dedja dhe gjyqtarja V. Tusha, kanë mbajtur qëndrim "pro" legjitimitit të gjykatës referuese, por janë për rrëzimin e kërkesës për themelin e çështjes.

çështje ngrinte dyshime serioze antikushtetushmërie, për të cilën Gjykata Kushtetuese duhet të shprehet.

4. Në vijim po paraqesim argumente edhe për thelbin e pretendimeve, në kushtet që kjo çështje ka kaluar në seancë gjyqësore.

5. Gjykata referuese pretendon se neni 91/4, i ligjit nr. 7703, datë 11.5.1993, “Për sigurimet shoqërore”, me ndryshimet përkatëse, bie ndesh me parimin e barazisë, nenin 18 të Kushtetutës dhe nenin 14 të KEDNJ-së. Gjithashtu, kjo gjykatë, pretendon se ky nen krijon diskriminim mes burrave dhe grave në mënyrë të papërligjur dhe objektive, duke mos respektuar standardet e nenit 18/3 të Kushtetutës. Trajtimi i privilegjuar i femrave ose, ndryshe, diskriminimi pozitiv, nuk diktohet nga rrethana objektive dhe aq më tepër që nuk është gjetur mjeti proporcional në raport me rrethanat e krijuara apo synimin e kërkuar. Subjektet e interesuara, KM-ja dhe ISSH-ja pretendojnë se dispozita e ankimuar nuk bie në kundërshtim, por e konkretizon nenin 18 të Kushtetutës, dhe është diskriminim pozitiv për femrat, mbi shkaqe të përligjura dhe objektive.

6. Kushtetuta në nenin 18 të saj parashikon se të gjithë duhet të jenë të barabartë para ligjit. Kjo dispozitë, në paragrafin e dytë, sanksionon diskriminimin mbi baza gjinore, racore, feje, etnie, gjuhe, bindjeje politike, fetare e filozofike, gjendjeje ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësie prindërore, ndërsa paragrafi i tretë mishëron në vetvete kufizimin e kësaj të drejte, sipas të cilit, askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin e dytë, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive.

7. Gjykata ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë, por edhe në të drejtat e tjera ligjore. Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëjlojta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia para ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta. Megjithatë, parimi i barazisë nuk e ndalon trajtimin e diferencuar, por trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë mund të përligjet vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme e objektive (*shih vendimet nr. 39, datë 16.10.2007; nr. 19, datë 9.7.2009; nr. 4, datë 12.2.2010; nr. 71, datë 27.11.2015; nr. 10, datë 29.2.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Jurisprudenca kushtetuese ka përcaktuar disa standarde për të vlerësuar nëse një ligj është diskriminues bazuar në kushtet dhe kriteret e nenit 18 të Kushtetutës. Në të tilla raste Gjykata shqyrton nëse ligji parashikon trajtim të diferencuar të subjekteve dhe, në rast se e konstaton këtë fakt, ajo vlerëson nëse diferencimi ka qenë i përligjur dhe për një arsye objektive. Kjo përligje vlerësohet e lidhur me qëllimet dhe efektet e masave të marra. Gjithashtu, nuk mjafton vetëm diferencimi i përligjur, por edhe që mjeti i përzgjedhur për arritjen e qëllimit të ligjvënës të jetë i arsyeshëm dhe i përshtatshëm (*shih vendimin nr. 48, datë 15.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Sigurimi shoqëror bazë është një e drejtë kushtetuese ekonomiko-sociale dhe si e tillë lidhet me detyrimin e shtetit për të qenë aktiv e për t’u garantuar shtetasve sigurimin e mjeteve të përshtatshme për nevoja jetësore në rastet e fatkeqësive, sëmundjeve, invaliditetit, pleqërisë dhe papunësisë së padëshiruar (*shih vendimet nr. 9, datë 26.2.2007; nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata edhe më parë është shprehur se faktorët që nxisin ndryshimet në sistemin e sigurimeve shoqërore mund të jenë çështje me interes të gjerë publik, si: përpjekja për ta bërë sa më të drejtë sistemin për të dyja palët (përfitues dhe kontribues), situata financiare e buxhetit, si dhe faktorë të tjerë socialë. Ndërhyrjet që mund t’i bëhen sistemit të pensioneve duhet t’i shërbejnë konsolidimit të tij dhe stabilitetit ekonomiko-financiar, me qëllim funksionimin e skemës së pensioneve sipas parimit që gjithkush ka të drejtën e përfitimit të një sigurimi sa më të mirë e të përshtatshëm me mënyrën e jetesës. Duke qenë e lidhur drejtpërdrejt me buxhetin e shtetit, përgjegjësia për mirëfunksionimin e skemës së sigurimeve shoqërore është kompetencë ekskluzive e ligjvënës të bashkëpunim me ekzekutivin. Natyrisht, është e pritshme që ndërhyrja e ligjvënës të bëhet duke iu përmbajtur kufijve të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 2, datë 18.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Si rregull, shumë arsye të qenësishme mund ta justifikojnë një diferencim në trajtim, bazuar

ekskluzivisht mbi gjininë si të pajtueshëm me Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*Van Raalte*, § 39, dhe *Schuler-Zraggen kundër Zvicrës*, 24 qershor 1993, § 67). Nga ana tjetër, një hapësirë e gjerë i lejohet shtetit, sipas Konventës, kur vjen puna te masat e gjera të strategjiave ekonomike dhe sociale (*James and Others kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 21 shkurt 1986, § 46, *National & Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society and Yorkshire Building Society kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 23 tetor 1997, § 80, çështja *Stec dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendim i datës 12 prill 2006).

11. Hapësira e vlerësimit të shtetit është e gjerë kur bëhet fjalë për të drejta të natyrës social-ekonomike, kështu që është në hapësirën e vlerësimit të ligjvënësisë ky trajtim i diferencuar, e cila quhet e tejkaluar, nëse një rregullim ligjor që ai bën konsiderohet si i padrejtë dhe i pajustifikuar (vendimi nr. 34, datë 20.12.2005 i Gjykatës Kushtetuese).

12. Në rastin konkret, mendojmë se argumentet e dhëna nga ISSH-ja, si dhe KM-ja shpjegojnë qëllimin e përligjur të ligjvënësisë. Për më tepër, ligjvënësi ka dhe një hapësirë veprimi e vlerësimi mbi faktin nëse duhet të bëjë diskriminim pozitiv, nëpërmjet cilit mekanizëm ndërhyrës dhe në cilat raste apo shkaqe të mbrojtura nga diskriminimi.

13. Sipas ISSH-së, përfitueset gra, nga viti 2000 deri në vitin 2032 nuk plotësojnë njërin nga kushtet, që është periudha e sigurimit në momentin e arritjes së moshës për pension pleqërie, duke mos përfshirë periudhën e studimit në shkollat e larta. Mosha për pension në vitin 2000 ishte 55 vjeç, ndërsa periudha e sigurimit e kërkuar ishte 28 vjet. Nga përfundimi i shkollës së lartë gruaja nuk plotësonte periudhën e sigurimit. Ndërsa burrat në vitin 2000 e kishin moshën për pension 60 vjeç dhe periudhën e sigurimit 31 vjet, të cilat i plotësonin. Nga diferenca e këtyre kritereve, burrat duhej ta fillonin punën në moshën 29-vjeçare pa ndërprerje deri në mbushjen e moshës për pension, periudhë e cila plotësohej.

14. Me ndryshimet e ligjit nr. 7703/1993 me ligjin nr. 104/2014, në nenin 92, gruaja duhet të ketë moshën 63 vjeç e dy muaj dhe 40 vjet sigurim për vitin 2033, diferenca e këtyre kritereve (moshë dhe vjetërsi), nga viti i përfundimit të shkollës së lartë deri në plotësimin e moshës për pension të plotë pleqërie, plotëson periudhën e sigurimit. Për meshkujt, në vitin 2033 mosha është 65 vjeç e një muaj dhe 40 vjet punë, diferenca e këtyre kritereve nga përfundimi i shkollës së lartë deri në plotësimin e moshës për pension të plotë pleqërie, plotëson periudhën e sigurimit. Nga viti 2033 për përfitim pension pleqërie nuk përfshihet më periudha e shkollës së lartë si vite të siguruara për gratë, duke barazuar kriteret mes burrit dhe gruas.

15. Pra, masat pozitive (*affirmative actions*) legjitimohen të ndërmerren ndaj grupeve, sikundër gratë në rastin konkret, të cilat ndodhen në pabarazi faktike, me prejardhje historike/ sociale/ekonomike, në raport me pjesën tjetër të shoqërisë, dhe me qëllim arritjen e barazisë midis këtyre grupeve dhe pjesës tjetër të shoqërisë. Në pamje të parë këto favore dhe mundësi shtesë kuptohen si negative, megjithatë kjo formë diskriminimi legjitimohet me qëllimin e mirë të zhdukjes së pabarazisë të grupeve të caktuara, duke siguruar në këtë mënyrë një drejtësi sociale më të madhe.

16. Nga sa më lart, rezulton se ky diferencim është përzgjedhur si mekanizëm për një periudhë të caktuar kohe, dhe për më tepër si trajtim në kuadrin e skemës së përfitimeve nga sigurimet shoqërore, me kah dhe trend drejt diskriminimit pozitiv mbi baza gjinie. Përderisa standardet ndërkombëtare inkurajojnë moshë të njëjtë për daljen në pension të burrave dhe grave, gjë që sipas ISSH-së është politikë shtetërore e miratuar tashmë, është gjetur kjo lloj ndërhyrje, duke u dhënë përparësi viteve të shkollës së lartë për gratë, për të arritur barazinë në trajtim. Situata faktike shoqërore nuk ka qenë njësoj si për burrat, ashtu edhe për gratë, prandaj dhe është ndërhyrë pozitivisht.

17. Ashtu sikundër Gjykata është shprehur në jurisprudencën e saj, trajtimi i diferencuar lejohet nëse ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës dhe të akteve ndërkombëtare, prandaj dhe bazuar në standardet kushtetuese dhe ndërkombëtare lidhur me parimin e barazisë dhe mosdiskriminimit mendojmë se kërkesa duhej rrëzuar për pretendime të pabazuara nga pikëpamja kushtetuese.

18. Si konkluzion, pretendimet e kërkuar për cenim të parimit të mosdiskriminimit nuk qëndrojnë

dhe, për rrjedhojë kërkesa duhej rrëzuar për pathemeltësi dhe jo për mungesë legjitimitimi të gjykatës referuese.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha